

הנחייה מטעם רשמת האגודות השיתופיות בנושא:

קבלת חברים לאגודה שיתופית

1. כללי:

- 1.1 אגודה שיתופית נחשבת לפי פסיקת בתי המשפט כגוף "דו מהותי", כלומר: גוף פרטי אך עקרונית הבסיס של המשפט המנהלי חלים עליו, לרבות: שוויון, תום לב, סבירות, מידתיות, ענייניות, חובת הנמקה, וכיו"ב.
- 1.2 משכך, הליך קבלה לחברות חייב להיעשות בהתאם להוראות הדין וכללי מינהל תקין. אגודה הפועלת ללא נוהל כתוב, או בניגוד לנוהל, חושפת את עצמה לתביעות נזיקין ולעתירות לביטול החלטותיה.
- 1.3 בתקופה האחרונה אנו עדים לעלייה חדה במספר התלונות וההליכים המשפטיים סביב קבלת חברים.
- 1.4 הנחייה זו נועדה להסדיר את אופן הליך הקבלה לחברות באגודה שיתופית, בהתאם להוראות הדין ולכללי מינהל תקין, ומטרתה להבטיח הליך שקוף וענייני, השומר על ערכי האגודה וצביונה.
- 1.5 על כל אגודה שיתופית לקבוע נוהל עבודה לעניין אופן קבלת חברים לאגודה, העולה בקנה אחד עם הנחיה זו, ועם הוראות הדין כפי שיפורטו להלן (להלן - "נוהל העבודה").
- 1.6 תלונות שיובאו בפני משרד הרשמת בנוגע לניהול הליך קבלת חברים, ייבחנו בהתאם ובשים לב להנחיה זו.
- 1.7 יובהר, כי הנחייה זו אין בה כדי להתערב בקביעת תנאי הכשירות לחברות, הנתונים לשיקול דעתה הבלעדי של האגודה, אלא לקבוע את ניהול הליך הטיפול בבקשה לקבלה לחברות באגודה.

2. תשתית נורמטיבית:

- 2.1 תקנה 2 לתקנות האגודות השיתופיות (חברות), התשל"ג – 1973 (להלן - "תקנות החברות"), שעניינה קבלה לחברות, קובעת כך:

"(א) אדם הרוצה להתקבל כחבר באגודה יגיש לה בקשה בדרך הקבועה בתקנות האגודה.

(ב) קבלת חבר באגודה תהיה בדרך הקבועה בתקנות שלה.

(ג) מי שסירבו לקבלו כחבר באגודה, רשאי לערער על הסירוב בפני האסיפה הכללית של האגודה זולת אם נקבעה רשות אחרת בתקנות האגודה."

- 2.2 לפיכך, כל הליך של קבלה לחברות, חייב להיעשות בהתאם לתקנה 2 בתקנות החברות ותקנון האגודה.

3. הליך הקבלה לחברות:

3.1 אגודה שיתופית תקבע בנוהל עבודה, או בתקנון, מי הגורם המוסמך לקבלת החלטה בדבר קבלת מועמד לחברות באגודה. לדוגמא: יש מקרים בהם ועד ההנהלה הוא הגורם המוסמך, על סמך המלצה של ועדת קליטה/קבלה, ויש מקרים בהם ועדת קליטה/קבלה היא הגורם המוסמך כאמור (להלן - "הגורם המוסמך").

3.2 המועמד יגיש לגורם המוסמך את טופס הבקשה, הכולל את כלל המסמכים הנדרשים לצורך בחינת קבלתו, כמפורט להלן.

- 3.3 הגורם המוסמך יבדוק את שלמות המסמכים, בתוך הזמן שנקבע לכך, בנוהל העבודה או בתקנון האגודה, לפי העניין.
- 3.4 הגורם המוסמך רשאי להפנות את המועמד למבחן התאמה חברתי-קהילתי במכון מקצועי חיצוני המוסמך לכך. כמו כן, רשאי המכון לבחון את מצבו הפיננסי של המועמד, וכן מצבו של המועמד בתחומים אחרים ובלבד שהמבחן הוא ענייני וסביר. אם הוחלט להפנות מועמד למבחנים – חובת המבחנים תחול על כל המועמדים באותו סבב קבלה, באופן שוויוני. אין להפנות מועמד ספציפי למבחן אם אחרים פטורים מכך, ללא עילה מנומקת.
- 3.5 משקל המבחן- חוות הדעת מהמכון החיצוני תהווה המלצה בלבד עבור הגורם המוסמך. על הגורם המוסמך להפעיל שיקול דעת עצמאי. למועמד תינתן הזכות לקבל את חוות הדעת, ובמקרה של דחייה על סמך המבחן - תהיה לו הזדמנות להשיב לממצאים, כפי שעולים מהמבחן ומחוות הדעת, בפני הגורם המוסמך.
- 3.6 על האגודה לציין מראש מי נושא בעלות המבחן.
- 3.7 שמות המועמדים לחברות יפורסמו על לוח המודעות ובאמצעי התקשורת הפנימיים של האגודה, למשך תקופה, כפי שתקבע האגודה (להלן- "**פרק הזמן להגשת התנגדויות**"). חבר אגודה יהיה רשאי להגיש התנגדות מנומקת בכתב לגורם המוסמך, בתוך פרק הזמן להגשת התנגדויות כאמור.
- 3.8 הגורם המוסמך יקבע מועד לריאיון עם כל אחד מן המועמדים. פרק זמן סביר טרם קיום הריאיון מחויב הגורם המוסמך לשלוח למועמד את כל המידע הקשור אליו, לרבות פרטי התנגדות (אם הוגשה כזו), וכן כל המידע והמסמכים עליהם התבססה המלצת ועדת קליטה/ קבלה (אם יש כזו), וכן תוצאות המבחנים, האבחונים וחוות- הדעת שנעשו לגבי אותו מועמד (אם נעשו), על מנת שיוכל להגיב לכל הטענות נגדו.
- 3.9 המועמדים ירואיינו על ידי נציגי הגורם המוסמך. הריאיון עם המועמד יתועד בפרוטוקול כתוב ומפורט. על הפרוטוקול לכלול את מהלך הדיון, השאלות והתשובות, ואת החלטה.
- 3.10 הגורם המוסמך יקבל החלטה מנומקת ומפורטת בכתב. החלטה על דחייה חייבת לפרט את כלל העילות שבגינן נדחה המועמד ויצורפו לה כל המידע והמסמכים עליהם היא מושתתת. על הגורם המוסמך לשלוח החלטה זו על נימוקיה וצורפותיה למועמד, בכתב (הפרוטוקול, סיכום ריאיון, המלצת ועדת הקבלה/קליטה אם יש, מסמכי האבחונים והמבחנים, וכן כל מסמך אחר אשר עליו התבססה החלטה כאמור). בנוסף, הגורם המוסמך יעדכן את המועמד אודות זכותו להגשת ערעור על החלטה כאמור, לאספה הכללית או לגורם אחר כקבוע בתקנון, וכן פרק הזמן העומד לרשותו להגשת הערעור. בהקשר זה ראו להלן בסעיף 5 בנוהל זה את **חובת ההנמקה בראי הפסיקה**.
- 3.11 מועמד שבקשתו נדחתה - רשאי להגיש ערעור על החלטת הסירוב. על הערעור להיות מפורט, בהתייחס לנימוקי הדחייה של האגודה, ובהתאמה להוראות בתקנון או בנוהל העבודה של האגודה לעניין זה.
- 3.12 למועמד תינתן זכות להגיע לדיון באספה הכללית (או בפני גורם אחר, אם נקבע כך בתקנון), ולהציג בפניה את טיעונו בערעור. הדיון בערעור יתועד באופן מפורט בפרוטוקול. על הפרוטוקול לכלול את מהלך הדיון, השאלות והתשובות, והחלטה. ככל שהמועמד מעוניין- רשאי להגיע לדיון בערעור בליווי עו"ד או גורם מייצג אחר מטעמו.

4. ניגוד עניינים:

- 4.1 חבר בגורם המוסמך, שהוא בעל קירבה משפחתית מדרגה ראשונה או בעל זיקה כלכלית למועמד, אינו רשאי לקחת חלק בדיון ובהצבעה בישיבות הגורם המוסמך, אשר דנות בקבלה לחברות של אותו המועמד.
- 4.2 סעיף זה לא יחול על הדיון וההצבעה באספה הכללית.

5. חובת ההנמקה בראי פסיקת בתי המשפט:

- 5.1 באשר לחובת ההנמקה, ראוי להפנות לפסיקת בית המשפט בעניין זה, כלהלן.
- 5.2 באופן כללי אגודה שיתופית נחשבת, לפי הפסיקה, גוף דו- מהותי (גוף פרטי אך עקרונית הבסיס של המשפט המנהלי, כגון: שוויון, חובת הנמקה, תום לב, סבירות, מידתיות, ענייניות, תקנת הציבור, וכיו"ב – חלים עליו).
- 5.3 כך למשל, נקבע בפסיקה כי לא ניתן לקבל מצב שבו בחסות טענה לפטור ממתן הנמקה, ניתן יהיה להתחמק ממתן החלטה עניינית. ההחלטה מדגישה כי זכות הערעור המוקנית בתקנון האגודה לאדם שלא התקבל לאגודה, כוללת במשתמע בהכרח גם זכות לקבלת נימוקים להחלטה, אחרת זכות הערעור ריקה מתוכן ([ה"פ \(מחוזי חי\) 81/08 אבנר חדד נ' כפר ביאליק - כפר שיתופי להתיישבות חקלאית בע"מ \(14.9.2008\)](#)).
- 5.4 בפסק הדין בת"א (מחוזי מרכז) 5021-10-14 יעקב כהן נ' קדרון-מושב עובדים להתיישבות שיתופית בע"מ (20.6.2017) נקבע כי היעדר נימוקים להחלטה אודות סירוב לקבל חבר לאגודה שיתופית פוגע בזכות הערעור, ובזכות השימוע, המוקנית למועמדים, בפני האסיפה הכללית. זוהי פגיעה בכללי הצדק הטבעי. נפקותו של פגם כאמור הוא כי ההחלטה היא נפסדת וניתנת לביטול. כאשר הנימוק לסירוב קשור לנסיבות האישיות של המועמד, קל וחומר יש צורך בפירוט הנימוקים, על מנת שניתן יהיה לחשוף את ההחלטה ונימוקה לביקורת שיפוטית.
- 5.5 בפסק הדין בת"א (מחוזי ב"ש) 57922-01-23 יגל מימון נ' אהרון אסל (13.9.2025) נקבע כי על ועד ההנהלה של אגודה שיתופית חלה חובה לנמק את החלטתו לסרב לקבל מועמד לחברות, וזאת על מנת לאפשר למועמד לממש את זכותו לערער על החלטה. ההחלטה מדגישה כי אגודה שיתופית אינה גוף פרטי במובנו הרגיל, אלא גוף בעל מאפיינים ציבוריים הנתון לפיקוח רגולטורי, ולכן יש להחיל עליה חובת הנמקה.
- 5.6 יודגש כי חברי הועד הם שנושאים באחריות המשפטית לניהול תקין של הליך הקבלה, והם עלולים להיות חשופים, יחד עם האגודה, לתביעות כספיות בגין ניהול לא תקין של הליך. בהקשר זה יצוין כי לאחרונה ניתן פסק דין בביהמ"ש המחוזי שחייב את חברי הוועד והאגודה בפיצוי כספי בשיעור ניכר למועמדים שהאגודה סירבה לקבלם לחברות, בשל כך שהאגודה ניהלה את ההליך בניגוד לדיון, בניגוד לכללי המשפט המנהלי, בחוסר תום לב, מתוך שיקולים זרים ובניגוד עניינים.

6. תקנון הכולל הוראה בדבר היעדר חובת הנמקה למועמד:

- סעיף בתקנון אגודה, ולפיו מוסמך הועד להודיע על סירוב לקבלה לחברות, מבלי לנמק את החלטתו - מנוגד לדיון, ועל האגודה מוטלת החובה לאשר באספה הכללית את ביטול הסעיף בתקנון, ובכל מקרה, אגודה אשר לא תיקנה את תקנונה בהתאם, דינו של סעיף זה- להתבטל.

7. סמכות רמ"י

- 7.1 יובא לתשומת הלב כי לפי סעיף 8.3.22 לקובץ החלטות מועצת מקרקעי ישראל, רשאית רמ"י שלא לתת את הסכמתה להעברת זכויות בנחלה, אלא למקבל ההעברה אשר אושר בכתב על ידי האגודה. למרות האמור, במקרים חריגים, רשאית הרשות לפעול ללא הסכמת האגודה, כאשר סירוב האגודה הוא לדעת הרשות משיקולים בלתי סבירים, ובלבד שניתנה לאגודה הזדמנות לנמק בפני הרשות את הסיבות לסירובה.
- 7.2 בהקשר זה, יש משקל לאופן התנהלותה של האגודה בכל הקשור להליכי קבלה לחברות, כאשר היעדר הנמקה, היעדר הליך סדור, בניגוד לדין או לכללי המשפט המנהלי, שיקולים זרים או פסולים וכדומה, יכולים להוות שיקול להפעלת סמכותה של רמ"י להעברת זכויות בנחלה שלא אגב חברות, בניגוד לעמדת האגודה.
- 7.3 יובהר, כי במקרים אלה יכולה רמ"י להתחשב בעמדת הרשמת, לגבי התנהלות לא תקינה של הליך כאמור, לצרכי הפעלת סמכותה כאמור.